

ŚWIAT

Francuzi bronią swojej atomowej dumy

Prezydent François Hollande chce zamykać elektrownie jądrowe. Napotyka to społeczny opór.

W odróżnieniu od wielu innych społeczeństw Francuzi nie boją się atomu, są wręcz z niego dumni.

ZUZANNA NOWAK*

Francuski rząd planuje obniżenie do 2025 r. udziału energii atomowej w produkcji elektryczności z 75 proc. do 50 proc. Francja posiada dziś 58 reaktorów. To spadek po epoce powojennej, kiedy Paryż miał ambicję odzyskania pozycji światowego lidera. U progu ery atomowej, w czasach rodzącej się rywalizacji między Wschodem i Zachodem, Francja uznała, że rozwój broni jądrowej może jej zapewnić bezpieczeństwo w obliczu ZSRR oraz dać niezależność od

Amerikanów. Zamiast jednak skupiać się na gromadzeniu wielkiego arsenału jądrowego, postawiła na poszukiwanie bardziej wyrefinowanych atomowych systemów technologicznych oraz prowadziła zaawansowane badania nad cywilnym wykorzystaniem atomu.

Inauguracja pierwszego francuskiego reaktora jądrowego Zoé w 1948 r. wywołała entuzjazm Francuzów. Hasło „La radiance de la France” (mogące oznaczać zarówno blask chwały Francji, jak i francuskie promieniowanie radioaktywne) stało się popularnym sloganem politycznym.

Powojenny brak energii

Bodźcem do rozwijania energetyki jądrowej było nie tylko marzenie o wielkości, lecz także deficyt energetyczny rzędu 100 mln ton ekwiwalentu węgla. Krajowe zasoby węgla czy gazu były zbyt niskie, by sprostać potrzebom powojennej, energochłonnej rekonstrukcji gospodarki.

Przez wiele lat Francja musiała polegać na imporcie węgłowodorów

- pierwsza elektrownia jądrowa została uruchomiona dopiero w 1962 r. W następnych latach ruszyły kolejne.

Przełomem okazał się kryzys naftowy z 1973 r., po którym Francja ostrożnie postawiła na atom. Już rok później powstał tzw. plan Messmera zakładający osiągnięcie samowystarczalności energetycznej poprzez szybkie zbudowanie 13 reaktorów (poza dziewięćcioma już istniejącymi).

Budowie reaktorów towarzyszyły działania propagandowe mające zagwarantować poparcie społeczne. Wszyscy prezydenci od de Gaulle'a aż do Sarkozy'ego konsekwentnie

podtrzymywali wizerunek energetyki jądrowej jako dzieła cywilizacyjnego Francji i nieodłączny element francuskiego sukcesu gospodarczego. Kwestia energetyki jądrowej stała się we Francji przedmiotem kontensusu. Sporadycznie pojawiające się fale krytyki, zwłaszcza po awariach w Czarnobylu czy Fukushima, były skrupulatnie tłumione, odpolityzowane, a społeczeństwo - dla rów-

Reaktory stały się przedmiotem dumy narodowej. Francuzi traktują energetykę jądrową w podobny sposób jak swoje szybkie pociągi TGV

nowagi - było zalewane informacjami o korzyściach płynących z energetyki jądrowej.

Oczywiście argumentacja nie zawsze pokazywała pełen obraz sytuacji. Choć niskie ceny elektryczności są do dziś pierwszorzędną przesłanką wykorzystania energii jądrowej, to już argument o niezależności energetycznej jest bardziej wątpliwy. Mimo że energia jądrowa zapewnia blisko 75 proc. elektryczności, to stanowi tylko 17 proc. końcowego zużycia energii we Francji. Nie mówiąc już o stuprocentowej zależności od

dostaw uranu, m.in. z Kanady, Nigru czy Australii.

Atom z narodem, naród z atomem
W ostatnich 40 latach Francuzi przywykli do tego, że ich bagietka jest z mąki, a ich prąd jest z atomu. Statystycznie reaktor przypada na trochę ponad 1 mln mieszkańców, gęstość rozmieszczenia elektrowni zaś sprawia, że przeciętny Francuz żyje stosunkowo blisko infrastruktury atomowej. Zgodnie z badaniami im bliżej do reaktora, tym większa akceptacja i mniejsze obawy wobec instalacji. Dodatkowo, wielu Francuzów może odnosić korzyści z tej bliskości, np. przez korzystanie z dróg dojazdowych czy zatrudnienie w elektrowniach.

Same centrale jądrowe również stają się o zachowanie dojralszych relacji i prowadzą programy turystyczne, zapraszając Francuzów do zwiedzania. Takie wycieczki cieszą się dużą popularnością - już ponad 6 mln obywateli skorzystało z tej okazji. W efekcie reaktory stały się przedmiotem dumy narodowej. Francuzi traktują energetykę jądrową w podobny sposób jak swoje szybkie pociągi TGV - uważają je za postępowe, wyjątkowe i niezbędne w codziennym życiu. Utwierdzona przez rządzących wiara w wyższość francuskiego modelu energetycznego doprowadziła nawet do tego, że Francuzi są przekonani, iż cała światowa technologia energetyki jądrowej ma francuski rodowód.

Z technologicznego punktu widzenia francuski przemysł jądrowy jest uzasadnionym powodem do dumy. Francja ma wysoki poziom standaryzacji reaktorów - wszystkie działające obecnie opierają się na technologii PWR (reaktor wodny ciśnieniowy), a we Flaman-



REGIONAL PROGRAMME
NATIONAL COHESION STRATEGY



West
Pomerania



BANK
GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO



EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND

Project co-financed by the European Union from the European Regional Development Fund and the national budget under Regional Operational Programme for Western Pomerania Region for 2007 - 2013

**COMPETITION NOTICE no 5.1/2014/ZFPJ
FOR FINANCIAL INTERMEDIARIES
within the framework of**

JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Regional Operational Programme

Bank Gospodarstwa Krajowego in Warsaw, as the Manager of JEREMIE Holding Fund of the Western Pomeranian Region within the Western Pomeranian Regional Operational Programme for the years 2007-2013, announces a closed competition for Financial Intermediaries held within the framework of **Capital Fund** product supported by the JEREMIE Holding Fund of the Western Pomeranian Region.

The total amount of the support allocated within this Competition to the Capital Fund equals **PLN 20,000,000.000 (in words: twenty million zlotys)**. Entities entitled to submit applications are specified in the Competition Regulations available at the website <http://www.jeremie.com.pl>.

Within the framework of the Competition, the Manager of the JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region will choose a Financial Intermediary responsible for creating and managing a closed-end investment fund, appointed in order to invest financial means from the JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region and Private Investors in micro, small and medium enterprises („SMEs”) which are at an early stage of development or in the start-up phase. The selection of the intermediary will be based on the criteria specified in Appendix no.2 to the Competition Regulations available at the website specified above.

Applications may be submitted after the lapse of 4 weeks from the date of announcement of the competition and during subsequent 4 weeks from the date on which applications will begin to be accepted, i.e. **from the 7th of October 2014 from 8:00 a.m. until the 4th of November 2014 till 4.00 p.m.**

Applications for admission to the competition should be submitted in accordance with the form contained in Appendix no.2 to the Competition Regulations, determined by the **Manager of the JEREMIE Holding Fund of the Western Pomeranian Region**:

JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region – Regional Office

Menadżer Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE
ul. Tkacka 3A
70-556 Szczecin.

from Monday to Friday, from 8.00 a.m. to 4.00 p.m., or sent by mail with return receipt or by courier mail.
Date as received by the Regional Office.

Detailed information on the rules for preparation, submission and assessment of Applications are stipulated in the Competition Regulations and Appendices to the Competition Regulations available at <http://www.jeremie.com.pl>. Applications prepared in a form differing from the one provided for in the Competition Regulations will not be assessed.

Entities submitting applications are entitled to present a written protest to the Manager of the JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region in conformity with terms specified in the Competition Regulations.

Results of the competition will be published on the above-mentioned website. Moreover, each Applicant will be individually informed about the assessment of their application.

Should you have any questions, please contact:

**JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region
– Head Office**

Menadżer Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE
Bank Gospodarstwa Krajowego
Departament Instrumentów Inżynierii Finansowej
Al. Jerolimskie 7
00-955 Warszawa
tel.: 22 599 81 14
fax.: 22 823 88 25
e-mail: zachodniopomorskie.jeremie@bgk.com.pl
contact person: Krzysztof Załęgowski

**JEREMIE Holding Fund of Western Pomeranian Region
– Regional Office**

Menadżer Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE
Biuro Regionalne
ul. Tkacka 3a,
70-556 Szczecin
tel.: 91 48 90 879
fax: 91 43 44 712
e-mail:
zachodniopomorskie.jeremie@bgk.com.pl
contact persons: Kamila Lewandowicz, Anna Pawlak, Mirosław Bera

generacji EPR i (europejski reaktor ciśnieniowy). Ta homogeniczność poprzecznicy jest drugim po USA produktem energii jądrowej na świecie oraz największym eksporterem energii w Unii. Sprzedaje energię pochodzącą z atomu nawet Niemcom, którzy sami właśnie z niej produkcji rezygnują.

Francuzi są w niewielkiej liczbie reaktorów jądrowych. Areva jest największą na świecie firmą tego sektora, zajmując blisko jedną czwartą rynku, a Alstom wyposażył w swoje turbiny już 25 proc. elektrowni świata.

Hollande zapowiada rewolucję

Francuską jądrową sielankę, na którą składają się akceptacja społeczna, wieloletnia tradycja, doskonałe techniczne i naukowe zaplecze, renomą światową oraz, choć nie to było podstawą rozwoju programu jądrowego, możliwość spełnienia wymogów ochrony środowiska, zmącił jednak ostatnio prezydent François Hollande. Zgodnie z obietnicą z kampanii wyborczej postanowił przeksztalczyć system energetyczny Francji, zamknąć kilka reaktorów jądrowych (rozpoczynając od najstarszej elektrowni w Fessenheim) oraz zainwestować w źródła energii odnawialnej.

Decyzje o ograniczeniu udziału energii jądrowej we francuskim koszyku energetycznym wywołują tyle emocji, co rozpoczęcie programu jądrowego w Polsce. 3 grudnia 2013 r. była prezes koncernu Areva Anne Lauvergeon oznajmiła, że rządowy program jest nie realny. W odpowiedzi została oskarżona o faworyzowanie „przemysłu przesłużość”. Zarzucono jej brak wiary w innowacyjność energetyków francuskich.

François Hollande w styczniu zapowiedział budowę francusko-niemieckiego koncernu energetycznego, który będzie prowadzić działalność w zakresie odnawialnych źródeł energii. Będzie to przedsięwzięcie na miarę Airbusa – oświadczył prezydent. To oczywiście. Wszak już de Gaulle mawiał, że „Francja nie może być Francją bez wielkości”. ●

* **Zuzanna Nowak** jest analitykiem projektu „Energia” Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych